

Raziskovalni tabor Ekosistemi Balkana 2023 – Skradin (Hrvaška)

Blaž Šepič

SLIKA 33. a) Dolina Bjele vode, b) jama Pečina kod Vrane (foto: Blaž Šepič).

Tudi letos je potekal tabor Ekosistemi Balkana in tudi letos je bila na njem prisotna netopirska skupina. Tabor je potekal v okolici Skradina na Hrvaškem od 22. 4. do 30. 4. 2023. Naša skupina, ena izmed desetih, je bila pod vodstvom Eve Pavlovič presenetljivo velika: vključno z mentorico nas je bilo kar osem. Med udeležnimi smo bili Lorena Vovk, Katja Bukovnik, Maša Herzog, Nina Roženberg, Samo Grgurevič, Blaž Šepič in Mirna Bilas.

Kjer teče bela voda

Čez dan smo obiskovali hladne jame. Prvi dan smo obiskali še posebej lepo - jama Izvor Bijeje Vode, ki leži v prelepi soteski reke Bijeje. Notri se je nahajala ogromna kolonija več kot 500 netopirjev, ki smo jih s pomočjo fotografije določili kot navadne/ostrouhe netopirje (*Myotis myotis/blythii*). Z ročno mrežo smo jih nekaj tudi ujeli in si jih od bližje pogledali. Med ostalimi smo našli velikega podkovnjaka (*Rhinolophus ferrumequinum*), dolgonogega netopirja (*M. capaccinii*) ter dolgokrilega netopirja (*Miniopterus schreibersii*). Prvi večer smo se odpravili na mreženje ob kal blizu tabora. Nekaj netopirjev je sicer letalo, a v mrežo nam je uspelo ujeti le enega samega belorobega netopirja (*Pipistrellus kuhlii*), kar sicer ni veliko, pomeni pa tehnično uspešno mreženje!

Malica z razgledom in gvano

Drugi dan smo po dopoldanski plohi obiskali jami Velika in Mala Pečina. Prva je bila dokaj dobro skrita in nam je po pregledu predstavljala prijeten prostor za malico, druga pa je bila globlja in bolj polna netopirjev. V njej je prebivala kolonija navadnih netopirjev. Sledove kolonije smo opazili pred netopirji samimi, saj so nas na vhodu jame pričakali ogromni kupi gvana. Pred dežjem smo se sem umaknili in z določevalnimi ključi vadili določanje navadnih netopirjev. Ker je deževalo, se ta večer nismo odpravili na mreženje.

Neprijetna presenečenja

Tretji dan je bil naš cilj jama Golubinka pri Gornjih Laličih. Ta se je nahajala sredi ruševja, spet skrita. Iskali smo jo kar nekaj časa in na koncu skoraj vanjo padli! Za vstop vanjo je bila potrebna vrv. Na dnu nas ni čakalo nič prijetnega, kajti izkazalo se je, da je jama polna smeti. S pomočjo daljnogleda smo na visokem stropu opazili enega samega velikega podkovnjaka. Naslednji dan je bil prost, zvečer pa smo se odpravili na mreženje. Mreže smo postavili pod dva mostova v vasi Bribir. Kot vsak večer, se je po sončnem zahodu zelo shladilo in postalo vlažno. Tokrat so nam delo otežili policaji, ki so nadomestili komarje kot nepovabljenе goste. Pristopili so ravno takrat, ko je eden od nas visel z mostu in držal kole za mrežo, a nam jih je uspelo po desetih minutah prepričati, da opravljamo raziskovalno delo. Ta večer smo ujeli enega ostrouhega in enega brkonosega netopirja (*M. davidii*).

Terenska malica? Pri netopircih?

Sledil je obisk jame Pečina kod Vrane. Ta je bila prijetna, hladna, a poplavljenā, zato smo lahko obiskali le vhod. Tam se je nahajala kolonija velikih podkovnjakov, pa tudi nekaj ostalih vrst, skritih po raznih špranjah. Tu smo lahko spet povadili svoje določevalne sposobnosti. Prava zvezda (poleg terenske malice s sveže skuhanō kavo) pa je bil obisk hriba Raduč, kjer se nahaja star bunker. Rovi, ki vijugajo pod njim, so kot rudniški predori, le da namesto škrata tu prebiva en sam vejicati netopir (*Myotis emarginatus*).

SLIKA 34. a) Določanje netopirjev, b) rovi pod Radučem (foto: Blaž Šepič).

Golobja jama ali "jurski" svet

Najlepšo jamo, Golubnjačo, smo obiskali šesti dan. Ime je dobila po golobih, ki v njej občasno prebivajo, a te vidiš šele, ko se spustiš po stopnicah v pravi prazgodovinski svet. Z vhoda kaplja voda na kup kamenja, ki je popolnoma prerasel z mahom in praprotnjo, kar daje ob popoldanskem soncu občutek potovanja v središče zemlje. Nahrbtnike smo pustili za kupom kamenja in se odpravili globlje v jamo. Ta kmalu postane blatna in po ozkem prelazu tudi strma. Tu se je manjša ekipa skupaj z mentorico odpravila proti koncu. Poleg blata so v jami tudi veliki, mali (*R. hipposideros*), južni (*R. euryale*) in Blasijevi podkovnjaki (*R. blasii*).

Ta večer smo mrežili okoli starega mostu Kličevica. Mreženje samo je potekalo po načrtu, dokler nas ni presenetil traktor, ki se je želel zapeljati ravno skozi našo mrežo. To samo po sebi ne bi bilo tako presenetljivo, če ne bi mreža stala razprta čez (plitko) strugo, po kateri je traktor želel peljati in če se ne bi to čez kako uro ponovilo še enkrat z drugim avtomobilom! Obiskala nas je tudi prelepa zelena krastača.

Zadnji dan smo obiskali še zadnjo jamo, Mandalino. Tam sta bili dve veliki koloniji ostrouhih in dolgokrilih netopirjev. Zadnje mreženje pa je potekalo ob ribniku blizu kampa, kjer so se v razmočenih tleh palice mrež pogrezale. Vsega skupaj smo ujeli dva beloroba in enega velikega netopirja ter skoraj izgubili vrvice naših mrež. Te smo sicer po dobrih desetih minutah skupnega iskanja našli.

Zaključek

Taborski tereni so bili letos zelo zabavna izkušnja in prelepa pokrajina Hrvaške je k temu pripomogla. Najslabši del (poleg slabe jutranje kave) so bile ledeno mrzle noči, ki so nam vsem preprečevale skupno druženje ob večerih. Jame so bile raznolike, od takih, ki služijo kot odlagališča smeti, do takih, ki izgledajo kot drug, lepši svet.

SLIKA 35. a) Zelena krastača, b) jama Golubnjača (foto: Blaž Šepič).